یادداشت

آزمون کارآیی مالیات‌های نشان‌دار

طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها را می‌توان یکی از ابتکارات ارزشمند سازمان امور مالیاتی کشور در جهت مردمی‌سازی اقتصاد، افزایش اعتماد عمومی و ایجاد پیوند مستقیم میان پرداخت مالیات و توسعه زیرساخت‌های کشور دانست. این طرح با فراهم‌کردن امکان انتخاب محل هزینه‌کرد مالیات توسط مؤدیان، گامی مهم در جهت ارتقای مشارکت اقتصادی مردم و افزایش شفافیت مصارف عمومی برداشته است. عملکرد سه سال اجرای طرح نیز نشان‌دهنده استقبال قابل‌توجه مؤدیان و ظرفیت رو به رشد آن است. در سال ۱۴۰۳، حدود ۳۶۳ هزار مؤدی در این طرح مشارکت کردند و نزدیک به ۱۲ هزارمیلیارد تومان منابع مالیاتی برای تامین مالی حدود دو هزار پروژه ملی و استانی اختصاص یافت؛ پروژه‌هایی که از جمله نتایج اعلام‌شده آن‌ها، احداث یا تکمیل حدود ۲۰۰ بیمارستان، ۳۶۴ مدرسه و ۳۲۰ پروژه آب‌رسانی بوده است. در سال ۱۴۰۴ نیز امکان انتخاب محل هزینه‌کرد حدود ۱۸ هزارمیلیارد تومان مالیات از میان ۸۸۱ پروژه ملی و استانی فراهم شد که ۴۲۹ پروژه، معادل حدود ۴۹ درصد، به حوزه آموزش و پرورش عمومی و مهارتی اختصاص داشت. همچنین بر اساس گزارش‌های منتشرشده، مجموعا ۲۸۸۱ پروژه ملی و استانی در دو سال نخست با مشارکت مؤدیان ساخته یا تکمیل شده‌اند و حدود ۳۰ هزارمیلیارد تومان منابع برای آنها گزارش شده است. در سال ۱۴۰۵، طرح برای سومین سال متوالی توسعه یافت و از میان ۲۰۸۳ پروژه ملی و استانی، متناسب در حدود ۲۸ هزارمیلیارد تومان برای انتخاب مؤدیان معرفی شد.

تا ۱۶ آبان ۱۴۰۵ نیز بیش از ۲۰۱ هزار مؤدی در این طرح مشارکت کرده و ۲۰۶۶ پروژه را انتخاب کرده‌اند؛ رقمی که نشان‌دهنده استقبال قابل‌توجه از این ابتکار است. در ترکیب پروژه‌های سال جاری، آموزش و پرورش با ۹۰۹ پروژه، آب، کشاورزی و محیط زیست با ۳۴۶ پروژه، فرهنگ، ورزش و گردشگری با ۲۲۲ پروژه، سلامت و رفاه اجتماعی با ۲۰۵ پروژه و حمل‌ونقل و عمران شهری و روستایی با ۱۹۴ پروژه سهم مهمی دارند. این عملکرد، ضمن تایید ظرفیت سیاستگذاری و اجرایی سازمان امور مالیاتی، فرصت مناسبی برای ورود طرح به مرحله‌ای پیشرفته‌تر از حکمرانی مالی و مدیریت اثربخش منابع عمومی فراهم کرده است. البته برای ارزیابی دقیق عملکرد، ضروری است میان منابع معرفی‌شده، انتخاب‌شده توسط مؤدیان، وصول‌شده، تخصیص‌یافته و پرداخت‌شده و همچنین میزان پیشرفت فیزیکی و بهره‌برداری پروژه‌ها تفکیک شود؛ زیرا افزایش تعداد پروژه‌ها و مبالغ اعلامی، به‌تنهایی معیار کافی برای سنجش موفقیت نهایی نیست.

در همین راستا پیشنهاد می‌شود با مشارکت وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان امور مالیاتی، سازمان برنامه و بودجه، خزانه‌داری کل کشور، دیوان محاسبات و کارشناسان مستقل، «کارگروه ملی بهینه‌سازی و پایش طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها» با ماموریت ارزیابی عملکرد، ارتقای شفافیت، رتبه‌بندی پروژه‌ها و جلوگیری از سوگیری‌های احتمالی در انتخاب و تخصیص منابع تشکیل شود. این سازوکار باید با تدوین معیارهای یکسان شامل توجیه اقتصادی و اجتماعی، آمادگی اجرایی، هزینه تکمیل، جمعیت بهره‌مند، اشتغال‌زایی، اولویت مناطق کمتر برخوردار، آثار بهره‌وری و امکان بهره‌برداری، کیفیت انتخاب پروژه‌ها را ارتقا دهد. در کنار آن، راه‌اندازی «داشبورد ملی شفافیت و عملکرد مالیات‌های نشان‌دار» ضروری است؛ داشبوردی که برای هر پروژه، شناسه یکتا تعریف کند و اطلاعات مربوط به مبلغ معرفی‌شده، انتخاب‌شده، وصول‌شده، تخصیص‌یافته و پرداخت‌شده، دستگاه اجرایی مسوول، درصد پیشرفت فیزیکی و مالی، انحراف هزینه و زمان، مستندات اجرایی و تاریخ بهره‌برداری را به‌صورت عمومی و مستمر نمایش دهد. این سامانه باید امکان رصد عملکرد را در سطوح ملی، استانی، شهرستانی، دستگاه اجرایی و حوزه فعالیت فراهم کند و با حفظ محرمانگی اطلاعات شخصی و مالیاتی مؤدیان، عملکرد دستگاه‌های مصرف‌کننده منابع عمومی را شفاف سازد. همچنین پیشنهاد می‌شود به‌جای ایجاد صندوق مستقل و موازی که ممکن است با قواعد بودجه‌ای و تمرکز وجوه در خزانه تعارض پیدا کند، سازوکار حسابداری اختصاصی و ردیابی منابع هر پروژه با شناسه مالی مشخص در بستر خزانه‌داری کل کشور مستقر شود؛ به‌گونه‌ای که منابع انتخاب‌شده، تخصیص‌ها، پرداخت‌ها و هرگونه بازتخصیص منابع مازاد یا مربوط به پروژه‌های متوقف، قابل ردیابی، مستند و حسابرسی باشد. از سوی دیگر، با توجه به محدودیت منابع بودجه‌ای و نیاز گسترده کشور به تکمیل زیرساخت‌ها، می‌توان از ظرفیت قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها برای پیوند دادن منابع مالیات نشان‌دار با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، مشارکت عمومی ـ خصوصی، ابزارهای بازار سرمایه و سایر روش‌های تامین مالی مکمل استفاده کرد؛ به‌نحوی که منابع مالیاتی نقش سرمایه اولیه یا بخشی از تامین مالی پروژه‌های اولویت‌دار را ایفا کند، بدون آنکه تعهد بازده یا تضمین مالی خارج از ضوابط قانونی ایجاد شود. همچنین لازم است شاخص‌های ارزیابی طرح از تعداد مؤدیان و مبلغ منابع فراتر رود و نسبت وصول به انتخاب، نسبت تخصیص به وصول، نسبت پرداخت به تخصیص، درصد تکمیل پروژه‌ها، هزینه تمام‌شده، زمان بهره‌برداری، جمعیت بهره‌مند، آثار اشتغال و بهره‌وری و میزان رضایت عمومی را نیز دربرگیرد. در نهایت، طرح نشان‌دار کردن مالیات‌ها با تکیه بر دستاوردهای ارزشمند سازمان امور مالیاتی، می‌تواند از یک سازوکار مشارکت مؤدیان در انتخاب محل مصرف مالیات به الگویی ملی برای شفافیت مالی، پاسخ‌گویی دولت، بهینه‌سازی مخارج عمومی و تامین مالی توسعه کشور تبدیل شود. گام بعدی این ابتکار، صرفا افزایش تعداد پروژه‌ها یا سقف منابع نیست؛ بلکه اطمینان از آن است که هر ریال مالیات نشان‌دار، با الاولویت‌گذاری کارشناسی، تخصیص به‌موقع، هزینه‌کرد شفاف و نتیجه‌ای قابل سنجش به ارزش عمومی تبدیل شود.

دکتر مهرزاد علیجانی
کارشناس اقتصادی
Alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا گزارش می دهد

چالش‌های بازار مسکن فراتر از نوسانات قیمتی

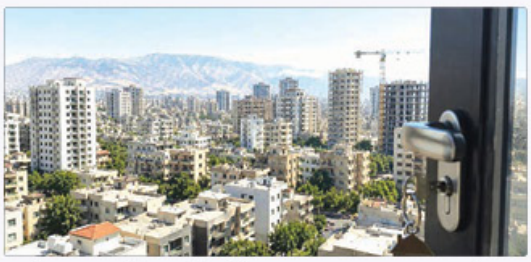

محبوبه بیدگی – تایب رئیس کمیسیون عمران مجلس با تاکید بر اینکه بحران بازار مسکن فراتر از توسعات قیمتی است می‌گوید بشه بحران در چالش‌های ساختاری و نقص در اجرای قوانین است زنجیره تامین زمین سرمایه و زیرساخت دچار از هم گسستگی شده و تا زمانی که تعهدات ۲۰ درصدی بانک‌ها اجرایی نشود صرف قانونگذاری بدون ضمانت اجرا فاصله توان خرید شهروندان و قیمت واقعی مسکن را بیشتر می‌کند.

بحران مسکن در ایران بیش از آنکه محصول توسعات گذرا در بازار باشد پیامد یک گسستگی ساختاری در فرایند تامین سرمایه و اجرای قوانین است در حالی که شکاف قیمتی میان توان خرید شهروندان و ارزش واقعی واحدهای مسکونی بی‌سابقه‌ترین سطح خود رسیده فقدان نظارت بر تعهدات بانکی و عدم پاسخگویی متولیان این زنجیره اقتصادی را با بن بستی جدی روبرو کرده و در این میان توسعات شدید در بازار مسکن مورد توجه مسئولان ذی ربط قرار گرفته و ضرورت بازنگری در فرآیندهای اجرایی را در اولویت امور آنان قرار داده است. داده‌های آماری نشان می‌دهد که روند صعودی قیمت مسکن با سرعت بسیار بیشتری نسبت به تورم عمومی حرکت کرده است به عنوان نمونه ۰۰ تا ۴۰۰ میلیون تومان می‌توانستیم وارد چرخه خرید مسکن شویم اما در حال حاضر با افزایش قیمت‌ها میانگین قیمت یک واحد مسکونی ۱۰۰ متری در بسیاری از مناطق به رقم‌های میلیاردی رسیده است که یعنی رشد قیمت مسکن چندین برابر رشد درآمد واقعی مردم بوده است.

در این زمینه صوفی تایب رئیس کمیسیون عمران می گوید: بررسی‌های دقیق نشان می‌دهد که این بحران بیش از آنکه ناشی از کمبود منابع باشد ناشی از عدم هماهنگی میان تهادهای نظارتی و اجرایی است.چرا که بحران فعلی در بازار مسکن، فراتر از یک توسان قیمتی ساده، ریشه در چالش‌های ساختاری و نقص در فرآیند اجرای قوانین دارد که متجر به از هم گسستگی زنجیره تأمین زمین، سرمایه و زیرساخت شده است.

لزوم تفکیک میان وظایف قانون‌گذاری و نظارتی

به گفته نماینده مردم همدان در این میان، تفکیک میان وظایف قانون‌گذاری و نظارتی در حالی با مشکل مواجه شده که عدم پاسخگویی متولیان اصلی، راه را برای ورود به بن‌بست‌های اقتصادی باز کرده است. وی ادامه می دهد: مسکن در کشور مولفه‌های متعددی دارد که فراتر از مسئله تأمین زمین است و زنجیره‌ای از تسهیلات بانکی و زیرساخت‌ها را در بر می گیرد اگرچه وزارتخانه‌های متولی باید مسئولیت‌های خود را ایفا کنند، اما مشخص است که وزارت اقتصاد و بانک مرکزی نیز درفرآیند تسهیلات باید پاسخگو باشند.

بانک ها به تعهدات خود عمل نمی کنند

صوفی با اشاره به قوانین موجود،تاکید می کند: بانک‌ها موظفند سالانه ۲۰ درصد از تسهیلات خود را به حوزه مسکن اختصاص دهند؛ موضوعی که سال گذشته در کمیسیون عمران با فراخوان بانک‌ها برای پاسخگویی مواجه شد، اما متأسفانه هیچ‌یک از تعهدهای بانکی به تعهدات قانونی خود عمل نکردند و حتی با وجود معرفی این تخلفات به دستگاه قضایی بر اساس ماده ۲۳۴، همچنان شاهد عدم پایبندی به این ساختار هستیم. تایب رئیس کمیسیون عمران با تاکید بر عدم مشارکت دولت در ساخت‌وساز به دلیل محدودیت‌های بودجه‌ای می گوید:دولت بار اصلی را بر دوش بخش خصوصی گذاشته،در حالی که توان اجرایی لازم را ندارد.

ساخت و تحویل مسکن با چالش‌های جدی روبروست

این تماینده مجلس با بیان اینکه بررسی آماری از سال ۹۸ تاکنون نشان می‌دهد که روند ساخت و تحویل واحدهای مسکونی با چالش‌های جدی روبروست، خاطرنشان می کند:قدرت خرید مردم در برابر تورم حاکم بر بازار به شدت افت کرده، در حالی که سال‌های گذشته با مبالغ تسبتاً پایین، امکان مالکیت مسکن برای اقشار مختلف فراهم بوداما در حال حاضر با افزایش چشمگیر قیمت‌ها، هزینه یک واحد مسکونی ۱۰۰ متری به رقم‌های بسیار بالایی افزایش پیداکرده که این شکاف قیمتی، نتیجه مستقیم عدم اجرای صحیح قوانین و عدم تأمین تسهیلات تخصصی است./

در مجموع به نظر می‌رسد، تا زمانی که نظارت بر تعهدات بانک‌ها در کمیسیون‌های مربوطه به نتیجه مطلوب نرسیده و قوانین مربوط به تسهیلات بانکی در حوزه مسکن به صورت عملیاتی اجرایی نشود، صرف قانون‌گذاری بدون ضمانت اجرا، تنها به افزایش فاصله میان توان خرید شهروندان و قیمت واقعی مسکن منجر خواهد شد.

Mojgan.bidaki88@gmail.com

سخنگوی شورای آرد و نان کشور اعلام کرد

نان سهمیه‌بندی نشده است

سخنگوی شورای آرد و نان کشور ضمن تاکید بر اینکه هیچ‌گونه سهمیه‌بندی جدیدی در حوزه نان اعمال نشده و قیمت نان خبازی یارانه‌ای و سهمیه آرد تانوایی‌ها تغییری نکرده و مردم می‌توانند مطابق روال گذشته نان مورد نیاز خود را خریداری کنند از شناسایی ۲۸۰ هزار کد ملی دارای خرید تامتعارف نان و معرفی ۶۷ هزار نفر از آن‌ها به دستگاه قضایی و تعزیرات خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، حسین ظفری در نشست خبری – سخنگوی وزارت کشور - با اصحاب رسانه، اظهار کرد: نان سهمیه‌بندی نشده و تغییر قیمتی در نان خبازی یارانه‌ای رخ نداده، همچنین کاهش سهمیه برای تانوایی‌ها نیز رخ نداده است.

سخنگوی شورای آرد و نان کشور درباره شائبه سهمیه بندی نان در کشور توضیح داد: از سال ۱۴۰۲ بحث هایی مطرح بود که بتوانیم زنجیره آرد و نان را کارآمد کنیم، لذا با تاکید رئیس جمهور و اقدامات وزیر کشور این شورا تشکیل و ۲۸ اقدام یا پروژه تعریف شد که به برخی از آنها اشاره می کنم.

ظفری یکی از این موارد را موضوع کیفیت نان دانست و گفت: یک الی دو ماه است بحثی در خصوص کاهش کیفیت نان یا تغیر گی رنگ آن بیان شده، طبق گزارش وزارت بهداشت متناسب با کاهش سبوس گیری در نان می‌توان سلامت جامعه را تضمین کرد. رئیس جمهور تیز به این حوزه ورود کردند و تاکید داشتند که سبوس گیری گندم کاهش یابد. لذا رنگ نان مقداری تیره شده که این امر به دلیل اضافه شدن میزان سبوس و نان با کیفیت و نان دارای مواد مغذی است.

وی درخصوص بحث مطرح شده درباره مقابله با خریدهای تامتعارف نان در کشور تیز بیان کرد: بررسی‌ها نشان می‌دهد که در طول یک ماه، بیش از ۱۱ میلیون تراکنش در حوزه نان ثبت شده و حدود ۲۸۰ تا ۲۹۰ هزار کد ملی در کشور اقدام به خریدهای تامتعارف کرده‌اند.فردی شناسایی شده که در طول یک ماه بیش از ۱۲ هزار و ۵۰۰ کیلوگرم آرد مصرف کرده، میزانی که معادل سهم نان مصرفی یک‌هزار و ۵۰۰ نفر است. همچنین فرد دیگری طی ۱۰ ماه بیش از ۱۰۵ تن آرد مصرف کرده است. در موارد دیگری تیز افرادی شناسایی شدهاند که با استفاده از ۱۰۰ و ۷۵ کارت بانکی مختلف اقدام به خرید نان کرده‌اند. در یکی از استان‌های مرکزی کشور، حدود ۹ درصد از کل آرد مصرفی استان در اختیار و مصرف مجموعه‌ای از افراد خاص قرار داشته است. چنین رفتارهایی موجب اختلال در نظام توزیع آرد و نان شده و در نهایت مشکلاتی را برای مردم ایجاد می‌کند.

سخنگوی شورای آرد و نان کشور با اشاره به آغاز طرح مقابله با خرید تامتعارف نان در ۷ استان کشور با توجه به آمار مذکور، افزود: افرادی که خرید تامتعارف داشتند را شناسایی کردیم. فقط این کد ملی‌های شناسایی شده خریدهای تامتعارف داشتند و کاری کردیم صرفه اقتصادی برایشان نداشته باشد. آرد را خارج از شبکه جایی می‌بردند و این اقدام مشکلاتی ایجاد کرده بود. این افراد یعنی این ۲۸۰ هزار کد ملی در کشور هر جا خرید تامتعارف طی ماه داشته باشند به قیمت تمام شده با آنها حساب می‌شود. بقیه مردم یعنی بیش از ۹۰ میلیون مردم هر چقدر مورد نیازشان باشد، مثل ماه ها و روزهای گذشته می‌توانند نان خرید کنند. لذا نان سهمیه بندی نشده است، تان تغییر قیمت برای خریدار واقعی ندارد و ی مجددا تاکید کرد: کد ملی ۶۷ هزار نفر از این افراد که خرید بیش از ۱۰۰ کیلوگرم داشتند را به دستگاه قضا و به تعزیرات هر استان دادیم تا با آنها برخورد شود و باقی مردم تحت تاثیر قرار نمی گیرند. تان سهمیه‌بندی نشده است. تغییر قیمت در نان خبازی یارانه‌ای و کاهش سهمیه برای تانوایی ها رخ نداده است. سخنگوی شورای آرد و نان کشور در بخش دیگر سخنان خود درباره ساماندهی آرد روستایی و عشایری تیز گفت: طی ۱۰ سال اخیر از هر ۱۰ عشایر و روستایی که آرد روستایی می گرفتند، سه تن به صورت مستمر این آرد را دریافت می‌کردند و ۷ نفر اساسا آردی دریافت نمی‌کردند؛ هرچند به اسم آنها آرد گرفته می‌شد در این طرح ساماندهی هر عزیزی در روستا و عشایر که واجد شرایط باشد آرد روستایی و عشایری می‌گیرد. به نحوی که ما آرد را به استان می‌دهیم و برای عزیزان کد تاییدی در موبایلشان ارسال می‌شود این کد را به سامانه می‌دهند و ما مطمئن می‌شویم آن آرد به دست روستاییان و عشایر رسیده است.

ظفری عنوان کرد: تاکنون آرد روستا و عشایر ۵۵ درصد توزیع شده و کسی از روستاییان و عشایر نمانده که آرد خام روستایی دریافت نکرده باشد. اگر کسی مشکلی در این طرح دارد، ما آن مشکل را بررسی می‌کنیم تا کمترین اثر را بر مصرف کننده واقعی داشته باشد.

قیمت‌گذاری روغن‌های خاص و ترکیبی وارد فاز جدید شد

تولیدکنندگان روغن‌های خاص و ترکیبی از ۱۵ آذرماه ۱۴۰۵ ملزم به دریافت قیمت توافقی از انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران و ثبت آن در سامانه ۱۲۴ شدند.

به گزارش پیام آشنا، بر اساس ابلاغیه سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، از ۱۵ آذرماه ۱۴۰۵ تمامی کارخانه‌های تولیدکننده روغن‌های خاص شامل ذرت، کنجد، هسته انگور، سیوس برنج، بادام‌زمینی و سایر روغن‌های مشابه، همچنین تولیدکنندگان روغن‌های ترکیبی موظف به دریافت قیمت توافقی از انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران و ثبت آن در سامانه ۱۲۴ هستند.

این الزام شامل روغن‌های حاصل از ترکیب روغن‌های اصلی از جمله آفتابگردان، سویا و کلزا با روغن‌های ذرت، کنجد، هسته انگور، سیوس برنج، بادام‌زمینی و زیتون نیز می‌شود و علاوه بر واحدهای تولیدکننده، ظرف‌های قرارداد کارمزدی آنها را نیز دربرمی‌گیرد و در همین زمینه، علیرضا شریفی – دبیر انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران – با اشاره به مکاتبات اخیر سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان اظهار کرد: این سازمان نسبت به آشفتگی قیمت روغن‌های خاص و ترکیبی و نبود نظارت کافی بر قیمت‌گذاری این محصولات ابراز نگرانی کرده است.

وی افزود: بر اساس آخرین مکاتبه سازمان حمایت، تمامی کارخانه‌های تولیدکننده این گروه از روغن‌ها و ظرف‌های قرارداد کارمزدی آنها موظف شده‌اند قیمت توافقی محصولات خود را از انجمن صنفی صنایع روغن نباتی ایران دریافت کرده، در سامانه ۱۲۴ ثبت کنند و قیمت‌های تعیین‌شده را رعایت کنند.

بر این اساس، ضابطه‌مند شدن قیمت‌گذاری روغن‌های خاص و ترکیبی با هدف ساماندهی بازار و تقویت نظارت بر قیمت این محصولات در دستور کار قرار گرفته است.